

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
YVES'A BOTA
przedstawiona w dniu 4 września 2014 r.¹

Sprawa C-336/13 P

**Komisja Europejska
przeciwko**

IPK International – World Tourism Marketing Consultants GmbH

Odwołanie — Decyzja Komisji nakazująca zwrot pomocy finansowej — Stwierdzenie nieważności decyzji przez Sąd — Wykonanie wyroku — Obliczanie odsetek od kwoty podlegającej zwrotowi

I – Wprowadzenie

1. Decyzją z dnia 4 sierpnia 1992 r. Komisja Europejska przyznała IPK International – World Tourism Marketing Consultants GmbH² pomoc finansową w kwocie 530 000 ECU na projekt dotyczący utworzenia bazy danych. Pierwsza część pomocy finansowej, czyli 318 000 ECU, została wypłacona w styczniu 1993 r.
2. Komisja, uznawszy, że sporna pomoc finansowa została przyznana w sposób nieprawidłowy, mocą decyzji z dnia 13 maja 2005 r.³ uchyliła decyzję o przyznaniu pomocy, a następnie w dniu 4 grudnia 2006 r. przyjęła decyzję o zwrocie pomocy, w wykonaniu której IPK zwróciła w dniu 15 maja 2007 r. kwotę 318 000 EUR, powiększoną o odsetki za zwłokę.
3. Wskutek skargi wniesionej przez IPK na decyzję z dnia 13 maja 2005 r. Sąd Unii Europejskiej w wyroku IPK International/Komisja (T-297/05, EU:T:2011:185), wydanym w dniu 15 kwietnia 2011 r.⁴, stwierdził nieważność tej decyzji ze względu na niedochowanie terminu przedawnienia obowiązującego w odniesieniu do ścigania spornej nieprawidłowości.
4. W wykonaniu tego wyroku Komisja pismem z dnia 14 października 2011 r. przyjęła i doręczyła IPK decyzję⁵ dotyczącą płatności kwoty łącznej 720 579,90 EUR, w tym kwoty 530 000 EUR tytułem kwoty głównej pomocy finansowej, kwoty 31 961,63 EUR, odpowiadającej odsetkom za zwłokę zapłaconym przez IPK, i kwoty 158 618,27 EUR, odpowiadającej odsetkom „wyrównawczym”, których stopa została ustalona przez Komisję na poziomie stopy stosowanej przez Europejski Bank Centralny⁶ i Europejski Instytut Walutowy, poprzednik EBC, do głównych operacji refinansowych.

1 — Język oryginału: francuski.

2 — Zwanej dalej „IPK”.

3 — Zwanej dalej „decyzją z dnia 13 maja 2005 r.”.

4 — Zwanym dalej „wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2011 r.”.

5 — Zwaną dalej „sporną decyzją”.

6 — Zwany dalej „EBC”.

5. Ponieważ IPK, pismem złożonym w dniu 22 grudnia 2011 r., wniosła skargę o stwierdzenie nieważności spornej decyzji, Sąd w sprawie International/Komisja (T-671/11 IPK, EU:T:2013:163)⁷ stwierdził nieważność tej decyzji w zakresie, w jakim ustalona w tej decyzji kwota odsetek należnych IPK ogranicza się do 158 618,27 EUR.

6. Obecnie Trybunał rozpatruje odwołanie wniesione przez Komisję od tego wyroku. Odwołanie to podnosi zasadniczo kwestię charakteru, stopy odsetek i okresu naliczania odsetek należnych od kwot, które Komisja powinna zapłacić lub zwrócić IPK w następstwie stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 13 maja 2005 r.

7. W niniejszej opinii proponuję Trybunałowi częściowo uwzględnić odwołanie.

8. Wskażę bowiem, że Sąd, orzekając, iż odsetki za zwłokę powinny być obliczane na podstawie kwoty wierzytelności głównej wraz z narosłymi wcześniej odsetkami wyrównawczymi, naruszył prawo, ponieważ należy mieć na uwadze charakter uzupełniający, a nie wyrównawczy odsetek narosłych wcześniej, które to naruszenie uzasadnia częściowe uchylenie zaskarżonego wyroku.

9. Proponuję, aby Trybunał sam wydał orzeczenie ostateczne w tej kwestii, rozstrzygając, że odsetki za zwłokę powinny być obliczane na podstawie kwoty wierzytelności głównej.

II – Zaskarżony wyrok

10. Na poparcie skargi wniesionej do Sądu IPK podnosi tylko jeden zarzut, składający się z dwóch części, dotyczący naruszenia art. 266 TFUE, utrzymując, że Komisja dopuściła się naruszenia prawa, z jednej strony określając stopę odsetek wyrównawczych, która powinna być powiększona o dwa punkty względem stopy procentowej EBC dla głównych operacji refinansowych, a z drugiej strony nie obliczając odsetek za zwłokę, podczas gdy powinny one narastać od momentu wydania wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 r. i zostać obliczone od łącznej kwoty wierzytelności, powiększonej o odsetki wyrównawcze.

11. W zaskarżonym wyroku Sąd uwzględnił tę skargę, uznając słuszność obu części zarzutu podniesionego przez IPK.

12. W tym względzie Sąd stwierdził w pkt 34 zaskarżonego wyroku, że z wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 r. nie wynikał żaden obowiązek Komisji do zwrotu na rzecz IPK rozpatrywanej pomocy finansowej, ponieważ w wyroku tym Sąd potwierdził przyjęte w decyzji z dnia 13 maja 2005 r. ustalenia faktyczne dotyczące nieprawidłowości popełnionych przez IPK uzasadniających co do zasady uchylenie pomocy finansowej i poprzestał na stwierdzeniu nieważności rzeczony decyzji z powodu niedotrzymania przez Komisję mającego zastosowanie w niniejszej sprawie terminu przedawnienia. Sąd wywnioskował z tych ustaleń, że sporna decyzja stanowiła „jedyną podstawę prawną rozpatrywanej wierzytelności głównej”.

13. Następnie, jeśli chodzi o odsetki wyrównawcze, Sąd zauważył w pkt 36 zaskarżonego wyroku, że w utrwalonym orzecznictwie zostało uznane⁸, iż odsetki te, niezależnie od ich konkretnej nazwy, należy zawsze obliczać na podstawie stopy procentowej EBC dla głównych operacji refinansowych, powiększając tę stopę o dwa punkty. Sąd dodał, że to ryczałtowe powiększenie miało zastosowanie do wszystkich przypadków, bez potrzeby konkretnego ustalenia, czy powiększenie to jest uzasadnione

7 — Zwany dalej „zaskarżonym wyrokiem”.

8 — Sąd przytoczył pkt 64 wyroku Corus UK/Komisja, T-171/99, EU:T:2001:249; pkt 130–132 wyroku AFCon Management Consultants i in./Komisja, T-160/03, EU:T:2005:10; a także pkt 29 i 77–80 wyroku Idromacchine i in./Komisja, T-88/09, EU:T:2011:641.

w świetle deprecjacji pieniądza w rozpatrywanym okresie w państwie członkowskim, w którym wierzyciel miał siedzibę, a następnie w pkt 38 dodał, że ryczne ryczałtowe powiększenie wynika w konsekwencji z troski o uniknięcie bezpodstawnego wzbogacenia we wszelkich możliwych okolicznościach.

14. Sąd wywiódł stąd w pkt 39 zaskarżonego wyroku, że Komisja niesłusznie nie powiększyła stóp odsetek wyrównawczych.

15. Wreszcie jeśli chodzi o odsetki za zwłokę, Sąd przypomniał w pkt 41 zaskarżonego wyroku „utrwalone orzecznictwo potwierdzające ciążyący na Komisji bezwarunkowy obowiązek zapłaty odsetek za zwłokę, w szczególności w przypadku powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii w odniesieniu do okresu po wydaniu wyroku stwierdzającego tę odpowiedzialność [...], a także w przypadku żądania zwrotu nienależnego świadczenia w następstwie wydania wyroku stwierdzającego nieważność [...]”. Następnie, stwierdziwszy, że żaden z argumentów Komisji nie pozwala na uchylenie tego „podstawowego obowiązku” w niniejszym przypadku, i stwierdziwszy, iż – przeciwnie – instytucja ta przyznała w trakcie rozprawy, że jest zobowiązana do zapłaty odsetek za zwłokę, jakie byłyby należne od dnia ogłoszenia wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 r., co odnotowano w protokole z rozprawy, Sąd doszedł do wniosku, że od uznanej w spornej decyzji należnej kwoty głównej należało naliczyć odsetki za zwłokę liczone na podstawie zawartego w tej kwestii porozumienia stron od dnia 15 kwietnia 2011 r., „niezależnie od okoliczności, że wspomniana decyzja stanowi jedyną podstawę prawną rozpatrywanej wierzytelności głównej”.

16. Sąd uznał w pkt 42 zaskarżonego wyroku, że odsetki za zwłokę powinny być obliczane na podstawie należnej kwoty głównej powiększonej o naliczone przed dniem ogłoszenia wyroku odsetki wyrównawcze i stwierdził w tym zakresie, iż „[c]hociaż [...] orzecznictwo Sądu nie zezwala co do zasady na kapitalizację bądź odsetek wyrównawczych naliczonych przed dniem ogłoszenia wyroku uznającego istnienie wierzytelności, bądź odsetek za zwłokę naliczonych po tym ogłoszeniu, Sąd ten nakazuje jednakże określenie bieżących odsetek za zwłokę do dnia całkowitej spłaty na podstawie głównej kwoty wierzytelności wraz z odsetkami wyrównawczymi naliczonymi przed dniem ogłoszenia wyroku”. Sąd dodał, że „[w] ramach tego podejścia wprowadzone zostaje zatem rozróżnienie między dotyczącymi okresu poprzedzającego postępowanie sądowe odsetkami wyrównawczymi i naliczanymi po jego zakończeniu odsetkami za zwłokę, przy czym te ostatnie powinny uwzględniać całą skumulowaną stratę finansową, także tę spowodowaną deprecjacją pieniądza”.

III – Odwołanie

17. Komisja wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i o obciążenie IPK poniesionymi przez nią kosztami.

18. IPK wnosi o oddalenie odwołania i obciążenie Komisji kosztami postępowania.

A – Zarzuty i argumenty stron

19. W ramach zarzutu pierwszego Komisja zarzuca Sądowi, że nie uwzględnił orzecznictwa Trybunału, zgodnie z którym odsetki wyrównawcze służą zrekompensowaniu inflacji.

20. Zdaniem Komisji z wyroku *Mulder i in./Rada i Komisja* (C-104/89 i C-37/90, EU:C:2000:38, pkt 214), a także z orzecznictwa Sądu wynikającego w szczególności z wyroku *Agraz i in./Komisja* (T-285/03, EU:T:2008:526, pkt 50) wynika, że odsetki wyrównawcze mają za zadanie wyrównanie strat wynikających z deprecjacji pieniądza od momentu wystąpienia szkód, tak iż powinny odpowiadać stopie inflacji faktycznie stwierdzonej w rozpatrywanym okresie w państwie członkowskim, w którym dana spółka ma siedzibę.

21. IPK odpira, że Sąd dokonał wyraźnego odniesienia do deprecjacji pieniądza, uznając, że powinna ona zostać skompensowana przez odsetki wyrównawcze, że roczny poziom inflacji stwierdzony dla danego okresu przez Eurostat w państwie członkowskim, w którym ma siedzibę wierzyciel, jest uwzględniany jedynie w celu stwierdzenia istnienia dewaluacji pieniądza i że rzeczona dewaluacja pieniądza nie stanowi jedyne kryterium obliczania odsetek wyrównawczych.

22. W drugim zarzucie Komisja twierdzi, że Sąd orzekł w sposób sprzeczny z orzecznictwem Trybunału, ponieważ nie dokonał rozróżnienia między odsetkami wyrównawczymi i odsetkami za zwłokę. Podczas gdy te pierwsze służą wyłącznie kompensowaniu utraty wartości aktywów wierzyciela z powodu inflacji, o tyle te drugie mają również na celu zachęcenie dłużnika do jak najszybszego uregulowania swojego długu i z tego powodu są generalnie wyższe od odsetek wyrównawczych. Ustalając w zaskarżonym wyroku ryczałtowo na tym samym poziomie odsetki obu rodzajów, Sąd nie uwzględnił tego rozróżnienia.

23. IPK odpira, że zarzut ten pomija, w sposób sprzeczny z zarzutem trzecim, istotną różnicę w obliczaniu odsetek tych dwóch kategorii, ponieważ odsetki za zwłokę są naliczane nie tylko na podstawie kwoty długu głównego, ale również na podstawie tej kwoty powiększonej o narosłe odsetki wyrównawcze.

24. W zarzucie trzecim Komisja zarzuca Sądowi, że naruszył prawo, kapitalizując odsetki wyrównawcze i naliczając odsetki za zwłokę od dnia 15 kwietnia 2011 r.

25. W tym względzie Komisja, która skupia swoje uwagi na kwestii odsetek za zwłokę, twierdzi, że Sąd nie mógł nałożyć na nią z mocą wsteczną obowiązku zapłaty odsetek od dnia ogłoszenia wyroku z 15 kwietnia 2011 r., w którym nie zasądzono od niej zapłaty takich odsetek. Komisja zarzuca ponadto Sądowi niespójność wyводу z racji tego, że nakazał on naliczanie odsetek za zwłokę od dnia 15 kwietnia 2011 r., jednocześnie uznając, iż obowiązek zwrotu wynika wyłącznie ze spornej decyzji.

26. IPK utrzymuje, że przedmiotem wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 r. było jedynie zbadanie zgodności z prawem decyzji z dnia 13 maja 2005 r. i że fakt, iż Sąd nie zbadał konsekwencji prawnych wynikających z tego wyroku, nie zwalnia Komisji z obowiązku zapłaty odsetek zarówno za zwłokę, jak i wyrównawczych. Jeśli chodzi w szczególności o odsetki za zwłokę, IPK podnosi, że Komisja przyznała w spornej decyzji, iż obowiązek ten wynika z art. 266 TFUE i – co więcej – uznała w toku rozprawy przed Sądem, że była zobowiązana do zapłaty odsetek od dnia 15 kwietnia 2011 r. Według IPK odsetki te powinny być obliczane na podstawie kwoty długu głównego, powiększonej o odsetki wyrównawcze.

27. W ramach zarzutu czwartego Komisja podnosi, że Sąd w pkt 34 i 44 zaskarżonego wyroku naruszył prawo, zinterpretował w sposób błędny sporną decyzję i wyrok wydany w sprawie T-297/05 oraz przeinaczył fakty.

28. W punktach tych Sąd uznał w szczególności, że sporna decyzja stanowiła jedyną podstawę prawną rozpatrywanej wierzytelności głównej, a zatem że nie było potrzeby rozstrzygać w kwestii tego, czy Komisja naruszyła art. 266 TFUE poprzez brak wyciągnięcia wszystkich konsekwencji, które wynikały z wykonania wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 r.

29. Tymczasem zdaniem Komisji uzasadnienie to narusza prawo, ponieważ wskutek stwierdzenia nieważności spornej decyzji pierwotna decyzja o przyznaniu pomocy została „reanimowana”. Jest ono ponadto sprzeczne zarówno ze sporną decyzją, która opiera się wyraźnie na art. 266 TFUE, jak i z wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2011 r., który stwierdza nieważność spornej decyzji ze względu na przedawnienie, bez stwierdzenia nieistnienia pierwotnej decyzji o przyznaniu pomocy.

30. IPK uważa, chociaż przyznaje, że Sąd błędnie nie oparł się na art. 266 TFUE, że to naruszenie prawa jest pozbawione wpływu na sposób obliczenia odsetek, ponieważ nawet jeśli artykuł ten stanowi podstawę prawną spornej decyzji, to nie wynika stąd jednak, że Sąd przy obliczaniu odsetek powinien był uwzględnić zawinione działania wierzyciela.

31. W ramach zarzutu piątego Komisja uważa, że uzasadnienie wyroku w sprawie stopy odsetek wyrównawczych i terminu początkowego biegu odsetek za zwłokę jest niewystarczające i wewnętrznie sprzeczne. Jest ono niewystarczające, ponieważ Sąd nie zbadał argumentów Komisji. Jest wewnętrznie sprzeczne, gdyż Sąd stwierdził, po pierwsze, że sporna decyzja stanowi jedyną podstawę prawną płatności, a po drugie, że odsetki są naliczane od dnia wydania wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 r.

32. IPK ze swej strony ocenia, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku jest jasne i precyzyjne, że nie zawiera żadnych wewnętrznych sprzeczności oraz że Sąd zbadał argumenty Komisji.

33. W ramach zarzutu szóstego Komisja podnosi, że Sąd naruszył zasady regulujące bezpodstawne wzbogacenie w zakresie, w jakim – ponieważ Unia otrzymuje obecnie od sum uiszczanych tymczasowo jedynie odsetki według stopy 0,25% – zastosowanie stawki refinansowej powiększonej o dwa punkty przewyższa rzeczywiste zubożenie wierzyciela ze względu na deprecjację pieniądza i rzeczywiste wzbogacenie się Komisji. Dodaje ona, że Sąd dokonał odwrócenia perspektywy, powołując się na wzbogacenie się dłużnika, zamiast zbadać, czy wierzyciel nie uległ zubożeniu. Jej zdaniem rozwiązanie przyjęte w zaskarżonym wyroku prowadzi do przyznania przywileju finansowego wierzycielowi działającemu, jak stwierdzono, w złej wierze.

34. IPK utrzymuje, że stopa odsetek pobierana obecnie przez Unię od grzywien wpłaconych tymczasowo pozostaje bez znaczenia i że nawet przy założeniu, że ta stopa odsetek ma decydujący charakter, Komisja powinna była wskazać, jakie odsetki otrzymała średnio w danym okresie.

B – *Moja ocena*

35. Kwestia odsetek wydaje się na pierwszy rzut oka problemem technicznym i względnie drugorzędnym, odpornym na całościową analizę i na każdą próbę konceptualizacji. Posiada jednak duże znaczenie praktyczne, jako że wysokość odsetek, która zdecydowanie nie jest czysto symboliczna, może niekiedy osiągnąć, a nawet przekroczyć wysokość wierzytelności głównej⁹. W grę mogą więc wchodzić pokaźne sumy.

36. Okoliczność, iż do niedawna w prawie Unii brak było uregulowania dotyczącego odsetek, spowodowała, że Trybunał stopniowo wypracowywał rozwiązania oparte na orzecznictwie, które, choć wydają się jednoznacznie ustalone jeżeli chodzi o uznanie zasady uprawnienia do pobierania odsetek, nadal jednak nie dają jasności co do podstawy tego uprawnienia i sposobu jego wykonywania.

37. Zatem badanie niniejszego odwołania oferuje Trybunałowi sposobność dookreślenia swojej doktryny w tej kwestii w konkretnym kontekście wdrożenia środków wynikających z wykonania wyroku stwierdzającego nieważność.

38. W zaskarżonym wyroku Sąd zaczerpnął inspirację z rozwiązań wypracowanych przez orzecznictwo w celu określenia wysokości odsetek należnych w wykonaniu wyroku w sprawie uchylecia lub obniżenia grzywiny nałożonej na przedsiębiorstwo z powodu naruszenia reguł konkurencji Unii.

⁹ — Zobacz pod kątem całościowego studium A. Van Casteren, „Article 215(2) EC and the question of interest”, *The action for damages in Community law*, Kluwer Law International, T. Heukels i A. McDonnell, Haga, 1997, s. 199–216. Zobacz również odnośnie do zasad mających zastosowanie w prawie prywatnym międzynarodowym i porównania krajowych systemów prawnych C. Kleiner, „Les intérêts de somme d’argent en droit international privé, ou l’imbroglio entre la procédure et le fond”, *Revue critique de droit international privé*, Dalloz, Paris, vol. 98, n° 4, 2009, s. 639–683.

39. Jednak Sąd odniósł się również do wyroków wydanych w dziedzinie skarg odszkodowawczych, wniesionych w oparciu o ogólną odpowiedzialność pozaumowną Unii lub w ramach konkretnego sporu dotyczącego wspólnotowej służby publicznej. W istocie właśnie w tej dziedzinie koncentrują się zasadniczo wyroki, w których do sądu Unii zwrócono się o zajęcie stanowiska w przedmiocie obliczania odsetek.

40. Zaskarżony wyrok, odnoszący się do wyroków wydanych w tych dwóch odrębnych dziedzinach bez ich rozróżnienia, oparty jest zatem na podejściu łącznym, którego zasadność powinna zostać zbadana poprzez rozstrzygnięcie kwestii ewentualnego istnienia niedających się przewyżzyć różnic, które uniemożliwiają utworzenie systemu jednolitego.

41. Zacznę zatem od analizy najliczniejszej grupy wyroków, wydanych w dziedzinie skarg odszkodowawczych, a następnie zbadam decyzje, które dotyczą odsetek należnych w wykonaniu wyroku w sprawie uchylenia lub obniżenia grzywny, aby następnie w oparciu o wszystkie te wyroki spróbować wypracować syntezę, na podstawie której zbadam poszczególne zarzuty odwołania.

1. Odsetki należne od wierzytelności odszkodowawczych

42. Z analizy wyroków wydanych w dziedzinie skarg odszkodowawczych wynika, że orzecznictwo opowiada się za zasadą rozróżnienia pomiędzy odsetkami wyrównawczymi i odsetkami za zwłokę oraz głównymi konsekwencjami stąd wynikającymi, przy czym jednocześnie istnieje co do niektórych zagadnień niepewność, która wskazuje na wahania mogące uzasadniać wątpliwości co do istnienia tego rozróżnienia, jak również istnienia systemu, który byłby naprawdę spójny.

43. Prześlę teraz rozwój orzecznictwa w tej dziedzinie, badając najpierw samą zasadę rozróżnienia, a następnie zanalizuję przyjęty w orzecznictwie sposób traktowania odsetek wyrównawczych, a następnie odsetek za zwłokę.

44. Jedną z pierwszych spraw, które leżą u podstaw rozróżnienia pomiędzy odsetkami wyrównawczymi i odsetkami za zwłokę, dotyczyła kwestii, w jakim zakresie urzędnik może otrzymać odsetki od dodatków płacowych, o które mógł ubiegać się po stwierdzeniu nieważności decyzji odmawiającej przyjęcia jego rezygnacji. Odpowiedź przecząca udzielona w wyroku Campolongo/Wysoka Władza (27/59 i 39/59, EU:C:1960:35) czyni rozróżnienie między odsetkami za zwłokę, które są zdefiniowane jako „stanowiące co do zasady prawną ocenę i prawne ustalenie szkody poniesionej w wyniku opóźnienia w wykonaniu zobowiązania, które to opóźnienie musi zostać stwierdzone we wcześniejszym wezwaniu do usunięcia uchybień”¹⁰, i odsetkami wyrównawczymi, które „powstają tytułem odszkodowania za niewykonanie zobowiązania bez uprzedniego wezwania do usunięcia uchybienia” i których „zasądzenie możliwe jest tylko w przypadku poniesienia szkody”¹¹. Zgodnie z tym wyrokiem żądanie odsetek powinno zostać oddalone, ale z różnych powodów, w zależności od tego, czy dotyczy odsetek za zwłokę, czy odsetek wyrównawczych. W pierwszym przypadku oddalenie było konieczne ze względu na „brak jakiegokolwiek unormowania prawnego” odsetek za zwłokę w prawie wspólnotowym¹², podczas gdy w drugim przypadku do oddalenia wniosku o odsetki wyrównawcze prowadzi brak dowodu lub nawet zwykłego twierdzenia co do zaistnienia szkody.

10 — Zobacz Rec. s. 826.

11 — Zobacz Rec. s. 827.

12 — Idem.

45. Po wydaniu licznych wyroków, w których Trybunał wyciągnął konsekwencje proceduralne z tego rozróżnienia, w szczególności w świetle zasady niedopuszczalności nowych żądań¹³, Trybunał w wyroku Komisja/Brazzelli Lualdi i in. (C-136/92P, EU:C:1994:211), wydanym w sprawie, która dotyczyła naprawienia szkody poniesionej przez urzędników lub członków personelu Unii w momencie rozliczenia zaległego wynagrodzenia, potwierdził zasadę tego rozróżnienia. W tym względzie Trybunał przypomniał, że sam musiał rozróżnić te dwie kategorie odsetek, w szczególności w celu orzeczenia, że ze względu na elementy postępowania właściwe dla każdej z wniesionych do niego spraw żądania dotyczące odsetek wyrównawczych były niedopuszczalne, podczas gdy dotyczące odsetek za zwłokę były dopuszczalne, ale bezzasadne¹⁴. Trybunał wywnioskował na tej podstawie, iż w tych okolicznościach nie było możliwe uznanie, że rozróżnienie to nie znajduje swego źródła w orzecznictwie¹⁵.

46. Wyrok Mulder i in./Rada i Komisja (EU:C:2000:38), wydany w ramach skargi o odszkodowanie, sformułował w obecnie już klasyczny sposób ponownie zasadę, że „należy rozróżnić odsetki za zwłokę od odsetek wyrównawczych”¹⁶, z czego Trybunał wywnioskował, że wyrok Trybunału w sprawie odsetek za zwłokę nie może mieć wpływu na rozstrzygnięcie w zakresie odsetek wyrównawczych.

47. Odpowiedź udzielona w tych wyrokach ma zatem walor zasady. Co więcej, definicje sformułowane w wyrokach Campolongo/Wysoka Władza (EU:C:1960:35) i Mulder i in./Rada i Komisja (EU:C:2000:38) dostarczyły wskazówek dotyczących rozróżnienia pomiędzy odsetkami wyrównawczymi i odsetkami za zwłokę.

48. Przeanalizuję kolejno te dwie kategorie odsetek, poczynając od odsetek wyrównawczych.

a) Odsetki wyrównawcze

49. W sporach o odszkodowanie celem odsetek wyrównawczych jest głównie naprawienie szkody spowodowanej przez deprecjację pieniądza, która nastąpiła po zajściu zdarzenia wywołującego szkodę. Odsetki te stanowią zatem instrument wyceny szkody, pozwalający określić zobowiązanie dłużnika w sposób niezależny od fluktuacji wartości pieniądza i lepiej odzwierciedlający wartość realną zobowiązania. Przyznanie ich stanowi wyraz idei, że w przypadku gdy szkoda jest obliczana w oparciu o dane odnoszące się do momentu zaistnienia szkodliwego zdarzenia, wyrażenie jej w pieniądzu powinno zostać zaktualizowane w chwili jej sądowego ustalenia.

50. Jednakże należy zauważyć, że koncepcja odsetek wyrównawczych w rzeczywistości obejmuje ogólnie rzecz ujmując wszelkie niekorzystne konsekwencje wynikające z upływu czasu między wystąpieniem zdarzenia wywołującego szkodę a dniem jej wyceny przez sąd. Zatem pod tą nazwą można również rozumieć uszczerbek finansowy związany z utratą zysków pochodzących z działalności produkcyjnej¹⁷ lub odpowiadający utracie odsetek wynikający z niemożności ulokowania kwoty należnej w banku¹⁸.

13 — Wyroki: Roumengous Carpentier/Komisja, 158/79, EU:C:1985:2, pkt 8–14; Amesz i in./Komisja, 532/79, EU:C:1985:3, pkt 11–17; Battaglia/Komisja, 737/79, EU:C:1985:4 pkt 6–13; Amman i in./Rada, 174/83, EU:C:1985:288, pkt 13; wyrok Culmsee i in./KES, 175/83, EU:C:1985:289, pkt 13; Allo i in./Komisja, 176/83, EU:C:1985:290, pkt 19.

14 — Punkt 35.

15 — Idem.

16 — Punkt 55.

17 — Zobacz wyrok Mulder i in./Rada i Komisja, EU:C:2000:38, pkt 43, 214.

18 — Zobacz wyrok Berti/Komisja, 131/81, EU:C:1985:72, pkt 16.

51. Stanowiąc element składowy szkody, odsetki wyrównawcze są naturalnie oparte na zasadach regulujących naprawienie szkody w ramach odpowiedzialności pozaumownej Unii. Na mocy zasady naprawienia całości poniesionej szkody, odszkodowanie „ma za cel przywrócenie – tak dalece jak to możliwe – majątku poszkodowanego do stanu pierwotnego [...]. Wynika z tego, że należy [...] uwzględnić deprecjację pieniądza, która nastąpiła po zajściu zdarzenia wywołującego szkodę”¹⁹.

52. Funkcja odszkodowawcza odsetek wyrównawczych rodzi ponadto dwie istotne konsekwencje.

53. Po pierwsze, wyjaśnia ona, dlaczego Trybunał uzależnił ich przyznanie od tradycyjnych przesłanek odpowiedzialności pozaumownej Unii. Odwołując się do utrwalonego orzecznictwa, Trybunał wskazał, że „aby skarżący mógł domagać się przyznania odsetek wyrównawczych, istotne jest wykazanie przez niego spełnienia przesłanek odpowiedzialności pozaumownej”²⁰. Sprecyzował on jednak, że naprawienie szkody w ramach odpowiedzialności pozaumownej „ma za cel przywrócenie – tak dalece jak to możliwe – majątku poszkodowanego do stanu pierwotnego”²¹ oraz że „zatem w sytuacji, kiedy zostały spełnione wszystkie przesłanki odpowiedzialności pozaumownej i ponieważ należy uwzględnić deprecjację pieniądza, nie można zlekceważyć niekorzystnych następstw upływu czasu pomiędzy momentem zaistnienia zdarzenia wywołującego szkodę a zapłatą odszkodowania”²².

54. Po drugie, charakter odszkodowawczy odsetek wyrównawczych wyjaśnia, że są one z reguły obliczane na podstawie szkody faktycznie poniesionej przez skarżącego, a zatem przy uwzględnieniu stopy inflacji we właściwym okresie. Zasada ta została – jak się zdaje – przyjęta, nawet jeśli jej konkretne stosowanie prowadzi do rozwiązań, które mogą się między sobą różnić.

55. Odpowiednie orzecznictwo Trybunału pokazuje bowiem, że oblicza on, co do zasady²³ kwotę odsetek wyrównawczych odwołując się do stopy inflacji, nawet jeżeli stopa ta służy za punkt odniesienia, od którego sędzia, jak się wydaje, może odejść w ramach przysługującego mu swobodnego uznania oceny wysokości szkody. Tak więc w wyroku *Mulder i in./Rada i Komisja* (EU:C:2000:38), wydanego w sprawach połączonych C-104/89 i C-37/90, Trybunał uznał w pierwszej sprawie, że skarżący byli uprawnieni do żądania odsetek „odpowiadających stopie inflacji w okresie od dnia powstania szkody do dnia ogłoszenia wyroku wstępnego”²⁴, i w konsekwencji naliczył od odszkodowania odsetki według stopy 1,85%, odpowiadającej danym Eurostatu i wskazaniom biegłego, po uprzednim stwierdzeniu, że taka stopa wydaje się „racjonalne i właściwa ekonomicznie”²⁵; w drugiej natomiast sprawie Trybunał stwierdził, że według ekspertyzy stopa inflacji wynosiła średnio 1,2% w rozpatrywanym okresie, i postanowił, ponieważ wydawało się to „racjonalne i sprawiedliwe”, naliczyć od odszkodowania odsetki wyrównawcze według stopy 1,5%²⁶.

56. Orzecznictwo Sądu stanowiło początkowo kontynuację tych rozwiązań.

57. W ten właśnie sposób w wyroku *Camar/Rada i Komisja* (EU:T:2005:283) Sąd uznał, że aby obliczyć odszkodowanie należne spółce z siedzibą we Włoszech, deprecjacja pieniądza powinna zostać uwzględniona „według oficjalnych wskaźników opracowanych [w tym państwie] przez właściwą instytucję krajową, począwszy od dnia zaistnienia szkody”²⁷.

19 — Zobacz wyrok *Grifoni/Komisja*, C-308/87, EU:C:1994:38, pkt 40.

20 — Zobacz wyrok *Mulder i in./Rada i Komisja*, EU:C:2000:38, pkt 50.

21 — *Ibidem*, pkt 51.

22 — *Idem*.

23 — W tym kontekście wyrok *Grifoni/Komisja*, EU:C:1990:134, w którym Trybunał przyznał bez szczególnego wyjaśnienia kwotę „ryczałtową” w celu uwzględnienia zmniejszenia wartości pieniądza w ciągu ośmiu lat, jawi się jako wyjątek.

24 — Punkt 220.

25 — Punkt 221.

26 — Punkt 352.

27 — Punkt 139.

58. Wyrok w sprawie Agraz i in./Komisja (EU:T:2008:526) stanowi szczególnie ważną ilustrację zasad orzecznictwa, którym podlega ustalenie stopy odsetek wyrównawczych. W sprawie tej chodziło o określenie, ile powinna wynosić stopa odsetek wyrównawczych płatnych przez Komisję od odszkodowania odpowiadającego podwyższeniu kwoty pomocy produkcyjnej, która została nieprawidłowo obliczona. Podczas gdy 84 skarżące spółki zawarły w tym względzie ugodę z Komisją, określając wysokość odsetek wyrównawczych na podstawie stopy ustalonej przez EBC dla głównych operacji refinansowych dla odnośnego okresu, powiększonej o dwa punkty, trzy inne spółki nie zawarły ugody z Komisją, chociaż żądały zastosowania identycznej stopy odsetek. Sąd ostatecznie oddalił ich żądanie i orzekł, że deprecjacją pieniądza „odzwierciedla roczny poziom inflacji, określany dla danego okresu przez Eurostat [...] w państwie członkowskim, w którym spółki te [miały] siedzibę”²⁸. Uzasadnienie wyroku w części oddalającej zarzut oparty na istnieniu dyskryminacyjnego traktowania pomiędzy spółkami, które zawarły ugodę, i pozostałymi jest szczególnie pomocne. Sąd wskazuje bowiem, że pierwsze z nich znajdują się w innej sytuacji niż te drugie, „ponieważ nic nie pozwoliło wykazać, że utraciły one dochody w wyniku faktu, że mogły zainwestować sporne kwoty”²⁹. Wyrok ten podkreśla zatem fakt, że ustalenie stopy odsetek wyrównawczych według stopy procentowej ustalonej przez EBC dla głównych operacji refinansowych, powiększonej o dwa punkty, może być uzasadnione jedynie wtedy, gdy poniesiona szkoda nie ogranicza się do utraty siły nabywczej w wyniku inflacji, lecz obejmuje również utratę dodatkowego dochodu wynikającą z niemożności zainwestowania należnych kwot.

59. Wyrok w sprawie Idromacchine i in./Komisja (EU:T:2011:641), obszernie cytowany w zaskarżonym wyroku, chociaż powołuje się na tę samą zasadę, to jednak wyciąga z niej inne konsekwencje. Po ponownym powołaniu się na zasadę, zgodnie z którą deprecjacja pieniądza „odzwierciedla roczny poziom inflacji, określany dla danego okresu przez Eurostat [...] w państwie członkowskim, w którym spółki [te] mają siedzibę”³⁰, Sąd w następnym punkcie³¹, dochodzi, poprzez rozumowanie najwidoczniej dedukcyjne, do wniosku, że Komisja powinna zapłacić odsetki wyrównawcze „na podstawie stopy ustalonej przez EBC dla głównych operacji refinansowych dla okresu będącego podstawą ich naliczania, powiększonej o dwa punkty procentowe”.

60. Uzasadnienie takiego rozwiązania niezmiennie mi umyka. Należy stwierdzić, że brak jest w tym rozumowaniu pewnego ogniwa, tj. stwierdzenia, że stopa ustalona przez EBC dla głównych operacji refinansowych, powiększona o dwa punkty, odzwierciedla poziom inflacji w danym państwie członkowskim dla danego okresu. W tym względzie należy podkreślić, że stopa ustalana przez EBC dla głównych operacji refinansowych stanowi instrument polityki monetarnej EBC, pozwalający tej instytucji wpływać na stopy odsetek i płynność banków. Nie może w żadnym razie być postrzegana jako odzwierciedlenie średniej stopy inflacji w Unii lub w strefie euro.

61. Analiza rozwiązań wypracowanych w odniesieniu do systemu odsetek za zwłokę ujawnia podobne niejasności.

28 — Punkt 50.

29 — Punkt 52.

30 — Punkt 77.

31 — Punkt 78.

b) Odsetki za zwłokę

62. Początkowo odmówiwszy przyznania odsetek za zwłokę ze względu na „brak jakiegokolwiek unormowania prawnego [takich odsetek] w prawie wspólnotowym”³², Trybunał następnie potwierdził, bez żadnej podstawy w prawie stanowionym, „dopuszczalny” charakter „żądania odsetek”³³, opierając się na ogólnych zasadach wspólnych dla systemów prawnych państw członkowskich, do których odsyła wyraźnie art. 215 akapit drugi traktatu EWG, po zmianie art. 288 akapit drugi WE, obecnie art. 340 akapit drugi TFUE³⁴.

63. Zasada ta, ustanowiona na podstawie analizy porównawczej zasad obowiązujących w krajowych porządkach prawnych, znalazła, przynajmniej w odniesieniu do wierzytelności Unii Europejskiej od dowolnego dłużnika, podstawę prawną w rozporządzeniu (WE, Euratom) nr 2342/2002 z dnia 23 grudnia 2002 r. ustanawiającym szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich³⁵, a konkretnie w art. 86 tego rozporządzenia, który przewiduje obciążenie wszelkich należności, w przypadku gdy zdarzeniem tworzącym zobowiązanie nie jest zamówienie publiczne na dostawy lub usługi określone w tytule V, odsetkami za zwłokę, których stopa odpowiada stopie stosowanej przez Europejski Bank Centralny do jego głównych operacji refinansowych, powiększonej o trzy i pół punktu procentowego³⁶.

64. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem opierającym się na koncepcji, iż nie jest możliwe obliczenie odsetek za zwłokę od wierzytelności, której wysokość nie jest znana, obowiązek zapłaty odsetek za zwłokę może zostać przewidziany jedynie pod warunkiem, iż „nie ma wątpliwości co do kwoty wierzytelności głównej lub gdy istnieje przynajmniej możliwość określenia tej kwoty na podstawie ustalonych elementów o charakterze obiektywnym”³⁷.

32 — Wyrok Campolongo/Wysoka Władza, EU:C:1960:35, Rec s. 826, 827.

33 — Trybunał nie kwalifikuje takich odsetek jako odsetek „za zwłokę”.

34 — Wyroki DGV i in./EWG, 241/78, 242/78 i 245/78–250/78, EU:C:1979:227, pkt 22, Dumortier i in./Rada, 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 i 45/79, EU:C:1979:223, pkt 25; Ireks-Arkady/EWG, 238/78, EU:C:1979:226, pkt 20; Interquell Stärke-Chemie i Diamalt/EWG, 261/78 i 262/78, EU:C:1979:22, pkt 23; Pauls Agriculture/Rada i Komisja, 256/81, EU:C:1983:138, pkt 17; Birra Wührer i in./Rada i Komisja, 256/80, 257/80, 265/80, 267/80, 5/81, 51/81 i 282/82, EU:C:1984:341, pkt 37; Sofrimport/Komisja, C-152/88, EU:C:1990:259, pkt 32. Zobacz także wyrok Sądu Schneider Electric/Komisja, T-351/03, EU:T:2007:212, pkt 340.

35 — Dz.U. L357, s. 1; rozporządzenie weszło w życie w dniu 1 stycznia 2003 r.

36 — Zobacz podobnie wyrok T-68/04 SGL Carbon/Komisja, EU:T:2008:414, pkt 145.

37 — Zobacz wyroki: Amman i in./Rada, 174/83, EU:C:1986:339, pkt 19, 20; Culmsee i in./CES, 175/83, EU:C:1986:340, pkt 19, 20, Allo i in./Komisja 176/83, EU:C:1986:341, pkt 19, 20, Agostini i in./Komisja, 233/83, EU:C:1986:342, pkt 19, 20, Ambrosetti i in./Komisja, 247/83, EU:C:1986:343, pkt 19, 20, Delhez i in./Komisja, 264/83, EU:C:1986:344, pkt 20, 21; tych sześć spraw dotyczyło żądań, które zostały przedstawione przez urzędników wspólnotowych w celu uzyskania zapłaty odsetek za zwłokę od zaległego wynagrodzenia, należnego w związku z przyjęciem, w wykonaniu wyroku Trybunału unieważniającego poprzednie rozporządzenie, rozporządzenia w sprawie dostosowania wynagrodzeń i współczynników korygujących – z mocą wsteczną; Trybunał stwierdził, iż wierzytelność pewna lub dająca się ustalić została wykazana dopiero w wyniku wprowadzenia w życie tego ostatniego rozporządzenia, ponieważ z racji tego, że Rada dysponuje szerokim zakresem swobodnego uznania, nie było pewności co do wysokości dostosowań, zanim instytucja ta nie wykonała swoich uprawnień; Szy-Tarisse i Feyaerts/Komisja, 314/86 i 315/86, EU:C:1988:471, pkt 33; żądanie odsetek za zwłokę od dopłat uzupełniających wynagrodzenie uzyskanych po decyzji Komisji wydanej w wykonaniu wyroku stwierdzającego nieważność decyzji w sprawie mianowania skarżących w charakterze urzędników stażystów w zakresie, w jakim dotyczyła ona określenia grupy zaszerogowania i stopnia; Trybunał uważa, że odsetki powinny narastać nie od dnia złożenia skarg na podstawie art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego, ale od dnia wydania decyzji dotyczącej nowego zaszerogowania, która czyni wierzytelność pewną – i Komisja/Brazzelli Lualdi i in., EU:C:1994:211, pkt 53. Zobacz podobnie wyroki Herkenrath i in./Komisja, T-16/89, EU:T:1992:24, pkt 31; Weir/Komisja, T-361/94, EU:T:1996:37, pkt 52 – Sąd dodaje kolejną przesłankę przyznania odsetek za zwłokę, wskazując, że odsetki są należne tylko wtedy, gdy wierzytelność główna jest pewna lub możliwa do określenia i gdy wypłacenie dodatku „zostało następnie niesłusznie opóźnione przez administrację”; Pfoeschner/Komisja, T-285/94, EU:T:1995:214, pkt 55, 56 – żądanie stwierdzenia nieważności odcinka emerytury, ustalającego na 100 wysokość mnożnika mającego zastosowanie do emerytury należnej emerytowi mającemu miejsce zamieszkania w Szwajcarii; po uprzednim uchyleniu odcinka emerytury dotyczącego grudnia 1993 r. i stwierdzeniu, że od tego miesiąca wierzytelność była wymagalna i była pewna co do kwoty, ponieważ istniał określony mnożnik dla Szwajcarii, wyższy niż 100, Sąd ustala termin początkowy narastania odsetek za zwłokę w postaci odpowiednich terminów, w których każda płatność w ramach systemu emerytalnego powinna być zostać dokonana; Hivonnet/Rada, T-188/03, EU:T:2004:194, pkt 45; Camar/Rada i Komisja, EU:T:2005:283, pkt 135, 144 i przytoczone tam orzecznictwo; Schneider Electric/Komisja, EU:T:2007:212, pkt 344; postanowienie Marcuccio/Komisja, T-176/04 DEPII, EU:T:2011:616, pkt 36. Zobacz również postanowienie Michel/Komisja, F-44/13, EU:F:2014:40, pkt 82. Zobacz wreszcie wyrok AA/Komisja, F-101/09, EU:F:2011:133, pkt 109, w którym wskazano, że „obowiązek zapłaty odsetek za zwłokę może być rozważany jedynie w przypadku, gdy wierzytelność główna *nie tylko* jest pewna co do kwoty, *ale również* możliwa do określenia na podstawie elementów o charakterze obiektywnym”. Ten pasaż jest jednak zadziwiający, ponieważ przesłanka odnosząca się do określonej lub możliwej do określenia wysokości wierzytelności ma charakter alternatywny, a nie kumulatywny.

65. Wynika z tego, że kwota należnego odszkodowania powinna być powiększona o odsetki za zwłokę, naliczane od dnia wydania wyroku stwierdzającego obowiązek naprawienia szkody³⁸.

66. Data ta odpowiada najczęściej dacie aktu stwierdzającego istnienie wierzytelności. I tak żądanie odsetek za zwłokę od kosztów może zostać uwzględnione tylko w zakresie od dnia wydania postanowienia, które je określa³⁹.

67. Jeżeli jednak w dniu ogłoszenia wyroku wierzytelność główna nie jest ani pewna, ani możliwa do określenia, odsetki za zwłokę mogą być naliczane dopiero od daty wydania wyroku, w którym ustalono wysokość szkody⁴⁰.

68. Przedstawię na tym etapie istotne wyjaśnienie. Rozwiązanie, które właśnie opisałem, zgodnie z którym odsetki są naliczane od dnia wydania wyroku stwierdzającego obowiązek naprawienia szkody lub ustalającego wysokość szkody, ma zastosowanie z założenia tylko w sporze o odszkodowanie, charakteryzującym się brakiem wcześniejszego ustalenia wysokości wierzytelności głównej, która musi zostać określona przez sąd. Natomiast jeżeli kwota wierzytelności głównej została wcześniej ustalona, orzecznictwo stanowi najczęściej, że odsetki za zwłokę są naliczane począwszy od dnia, w którym dłużnik został wezwany do spełnienia ciążącego na nim zobowiązania⁴¹. Tak więc w sporach dotyczących służby publicznej odsetki za zwłokę od kwot należnych na podstawie przepisów regulaminu naliczane są co do zasady od daty złożenia skargi na podstawie art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego lub od dnia, w którym kwoty te stały się wymagalne, zależnie od tego, który termin był wcześniejszy⁴².

69. Stopy odsetek za zwłokę jest zazwyczaj ustalana – bez szczególnego uzasadnienia – według stopy, która w nowszym orzecznictwie Sądu odpowiada w istocie stopie stosowanej przez EBC do głównych operacji refinansowych dla odnośnego okresu, powiększonej o dwa punkty⁴³.

70. Wielu rzeczników generalnych, w tym G.F. Mancini⁴⁴, G. Slynn⁴⁵, W. Van Gerven⁴⁶ i G. Tessauro⁴⁷, usiłowało wypracować w tej dziedzinie wytyczne. Przedstawili przeciwstawne rozwiązania, polegające na uwzględnieniu albo stałej stopy określonej przez sąd w zależności od „obecnych realiów gospodarczych”⁴⁸, albo, przeciwnie, „stopy ustawowej mającej zastosowanie w chwili wydania wyroku Trybunału w państwie członkowskim, w którym skarżący prowadzą działalność i w którym zatem normalnie wykorzystują lub lokują kwoty, które im przysługują”⁴⁹. Bez konieczności dalszego zgłębiania tej kwestii pozostaje zbadać, czy właśnie przedstawione rozwiązania można zastosować względem odsetek należnych w związku z wierzytelnościami o zwrot.

38 — Zobacz wyroki: Roumengous Carpentier/Komisja, 158/79, EU:C:1985:2, pkt 11; Battaglia/Komisja, 737/79, EU:C:1985:4, pkt 10; Mulder i in./Rada i Komisja, C-104/89 i C-37/90, EU:C:1992:217, pkt 35 – Trybunał ustalił termin początkowy naliczania odsetek za zwłokę na dzień wydania wyroku wstępnego, który, chociaż nie ustala dokładnej wysokości szkody, określa współczynniki niezbędne do jej obliczenia – oraz wyroki Sądu: Camar/Rada i Komisja, EU:T:2005:283, pkt 135, 144; Schneider Electric/Komisja, EU:T:2007:212, pkt 343.

39 — Zobacz wyrok Mulder i in./Rada i Komisja, EU:C:1992:217, pkt 35 oraz wyrok Sądu Camar/Rada i Komisja, EU:T:2005:283, pkt 144.

40 — Zobacz wyroki Sądu: Camar/Rada i Komisja, EU:T:2005:283, pkt 144 i przytoczone tam orzecznictwo oraz Schneider Electric/Komisja, EU:T:2007:212, pkt 344.

41 — Zobacz pod kątem szczegółowej analizy orzecznictwa w tej dziedzinie A. Van Casteren, „Article 215(2) EC and the question of interest”, *The action for damages in Community law*, Kluwer Law International, T. Heukels i A. McDonnell, Haga, 1997, s. 211.

42 — Zobacz wyroki: Jacquemart/Komisja, 114/77, EU:C:1978:156, pkt 26; Razzouk i Beydoun/Komisja, 75/82 i 117/82, EU:C:1984:116, pkt 19; wyrok Roumengous Carpentier/Komisja, EU:C:1985:2, pkt 11; Ames i in./Komisji, EU:C:1985:3, pkt 14 i Battaglia/Komisja, EU:C:1985:4, pkt 10.

43 — Zobacz wyroki cytowane przez A. Van Casterena, „Article 215(2) EC and the question of interest”, *The action for damages in Community law*, Kluwer Law International, T. Heukels i A. McDonnell, Haga, 1997, s. 203, który podkreśla stosunkowo arbitralny sposób, w jaki sąd Unii określa stopę odsetek.

44 — Zobacz pkt 8 opinii w sprawie Pauls Agriculture/Rada i Komisja, 256/81, EU:C:1983:91.

45 — Zobacz opinia w sprawie Leussink/Komisja, 169/83 i 136/84, EU:C:1986:265, Rec. s. 2819, 2820.

46 — Zobacz opinia w sprawie Mulder i in./Rada i Komisja, C-104/89 i C-37/90, EU:C:1992:34, pkt 51.

47 — Zobacz opinia w sprawie Grifoni/Komisja, C-308/87, EU:C:1993:362, pkt 26.

48 — Zobacz opinia w sprawie Leussink/Komisja, EU:C:1986:265, Rec. s. 2819, 2820.

49 — Zobacz opinia Mulder i in./Rada i Komisja, EU:C:1992:34, pkt 51.

2. Odsetki naliczane od wierzytelności o zwrot

71. Orzecznictwo w tej dziedzinie ma swe źródło w wyroku Sądu Corus UK/Komisja (EU:T:2001:249). Orzeczenie to zostało wydane w ramach sporu powstałego w następstwie wydania wyroku obniżającego kwotę grzywny nałożonej przez Komisję na przedsiębiorstwo w związku z naruszeniem reguł konkurencji. Pytanie dotyczyło kwoty odsetek należnych od Komisji, narosłych od zwróconej przez nią kwoty, odpowiadającej różnicy między wysokością grzywny zapłaconej a wysokością ustaloną przez Sąd.

72. W odniesieniu do środków zapewniających wykonanie orzeczenia stwierdzającego nieważność Sąd uznał, iż obowiązek zwrotu całości lub części zapłaconej grzywny dotyczył nie tylko kwoty należności głównej z tytułu nienależnie zapłaconej grzywny, lecz również odsetek za zwłokę narosłych od tej kwoty, ponieważ – jak wyjaśnił – „przyznanie odsetek za zwłokę^[50] od kwoty nienależnie zapłaconej jawi się jako niezbędny składnik obowiązku przywrócenia stanu pierwotnego, który spoczywa na Komisji w wyniku wyroku stwierdzającego nieważność lub wydanego w ramach nieograniczonego prawa orzekania, ponieważ całkowity zwrot nienależnie zapłaconej grzywny nie może pominąć okoliczności takiej jak upływ czasu, która może w rzeczywistości obniżyć jego wartość”⁵¹.

73. Sąd dodał, że prawidłowe wykonanie takiego wyroku wymaga zatem – aby w pełni przywrócić sytuację wierzyciela do stanu, w którym zgodnie z prawem powinien się znajdować w przypadku, gdyby akt, którego nieważność stwierdzono, nie został wydany – uwzględnienia faktu, że przywrócenie stanu poprzedniego nastąpiło dopiero po upływie pewnego czasu – krótszego lub dłuższego – w trakcie którego nie mógł on dysponować nienależnie zapłaconymi kwotami.

74. W odniesieniu do stopy należnych odsetek Sąd orzekł – powołując się na zasadę ogólnie przyjętą w prawie krajowym państw członkowskich w dziedzinie bezpodstawnego wzbogacenia – iż powinna ona co do zasady być równa „stopie odsetek ustawowych lub sądowych, bez kapitalizacji”⁵². Jednakże Sąd odszedł od takiego rozstrzygnięcia w celu uwzględnienia szczególnych okoliczności sprawy, którą charakteryzował fakt, że kwota do zwrotu została ulokowana przez Komisję i przynosiła odsetki podlegające kapitalizacji⁵³. Wreszcie biorąc pod uwagę zarówno wzbogacenie Komisji, jak i zubożenie skarżącego przedsiębiorstwa, Sąd przyznał mu kwotę odpowiadającą dochodom uzyskanym przez Komisję, doliczając ponadto do niej odsetki za zwłokę.

75. Następnie rozwiązanie to, polegające na przyznaniu uprawnienia do pobierania odsetek za zwłokę za cały okres niemożności dysponowania odnośnymi kwotami, zostało wielokrotnie powtórzone⁵⁴.

3. Wnioski płynące z orzecznictwa

76. Nawet jeśli istnieją wątpliwości co do instrumentów, którymi prawo Unii dysponuje do zwalczania skutków oddziaływania upływu czasu na wierzytelność, z orzecznictwa przytoczonego powyżej wyprowadzę dwa wnioski, które będą dla mnie użyteczne w celu ustosunkowania się do zarzutów.

77. Pierwszy dotyczy rozróżnienia między odsetkami wyrównawczymi i odsetkami za zwłokę. Orzecznictwo czyni bez wątpienia bardzo jasne rozróżnienie pomiędzy odsetkami wyrównawczymi i odsetkami za zwłokę, jednakże bez wyjaśnienia kryteriów, na podstawie których jest ono dokonywane. Tymczasem takie rozróżnienie nie wynika samo z siebie, ponieważ w sensie funkcjonalnym odsetki wydają się zawsze odgrywać tę samą rolę, polegającą na zrekompensowaniu

50 — Podkreślenie własne.

51 — Punkt 54.

52 — Punkt 60.

53 — Punkty 62, 63.

54 — Zobacz postanowienie Sądu Holcim (France)/Komisja, T-86/03, EU:T:2005:157, pkt 30, 31; a także wyroki Sądu Greencore Group/Komisja, T-135/02, EU:T:2005:457, pkt 55 (rozwiązanie dorozumiane); BPB/Komisja, T-53/03, EU:T:2008:254, pkt 487, 488.

straty poniesionej przez wierzyciela pozbawionego możliwości korzystania ze środków stanowiących jego wierzytelność. Wiadomo jednakże, że odsetki wyrównawcze stanowią uzupełnienie odszkodowania w sprawach o odszkodowanie – ponieważ rekompensują czas, który upłynął do sądowej oceny wysokości szkody, niezależnie od opóźnienia, które można przypisać dłużnikowi, podczas gdy odsetki za zwłokę to ryczałtowe odszkodowanie za konsekwencje opóźnienia w zapłacie wierzytelności o charakterze pieniężnym, pozwalające uprawnionemu otrzymać w przybliżeniu to, co by uzyskał, gdyby ulokował te fundusze. Moim zdaniem wynika z tego, że zakres stosowania tego rozróżnienia musi być ograniczony do sporów o odszkodowanie, w których jest ono uzasadnione koniecznością interwencji sądu w celu ustalenia kwoty wierzytelności głównej, od której będą naliczane odsetki.

78. Drugi wniosek dotyczy podstawy prawa do odsetek za zwłokę w wyniku wydania przez sąd Unii orzeczenia o stwierdzeniu nieważności. Orzecznictwo usankcjonowało zasadę, zgodnie z którą uprawnienie to jest oparte bezpośrednio na art. 266 akapit pierwszy TFUE i wynika ze spoczywającego na pozwanej instytucji obowiązku podjęcia środków niezbędnych w celu unicestwienia skutków aktu i przywrócenia sytuacji zainteresowanego, w której znajdował się on w okresie poprzedzającym wydanie tego aktu.

79. Wnioskuję z tego orzecznictwa, że podstawową troską sądu Unii musi być w przypadku stwierdzenia nieważności ścisłe zastosowanie zasady *restitutio in integrum*, wiążące się z powrotem do *status quo ante*, przy jednoczesnym zapewnieniu tego, aby każda ze stron znalazła się w sytuacji pierwotnej, bez ponoszenia strat ani odnoszenia korzyści.

80. Należy teraz zbadać, czy zaskarżony wyrok jest zgodny z tym wymogiem i zasadami przypominanymi powyżej.

4. Odpowiedź na zarzuty

81. Sześć zarzutów przedstawionych powyżej opiera się na czterech grupach argumentów. Pierwsza dotyczy podstawy prawnej wierzytelności IPK, druga dotyczy rozróżnienia pomiędzy odsetkami wyrównawczymi i odsetkami za zwłokę, trzecia dotyczy uzasadnienia zaskarżonego wyroku, a czwarta sposobu obliczenia odsetek.

a) W przedmiocie zarzutu dotyczącego podstawy prawnej wierzytelności IPK

82. W pkt 34 i 41 zaskarżonego wyroku Sąd uznał, że sporna decyzja stanowi jedyną podstawę prawną rozpatrywanej wierzytelności głównej.

83. W tym względzie należy przypomnieć, że jak wynika z art. 264 akapit pierwszy TFUE, zgodnie z którym „[j]eżeli skarga jest zasadna, Trybunał [...] orzeka o nieważności danego aktu”, stwierdzenie nieważności aktu przez sąd Unii powoduje jego usunięcie z porządku prawnego Unii. Zgodnie ze sformułowaniem wynikającym z utrwalanego orzecznictwa Sądu, usunięcie to stanowi „istotę” stwierdzenia nieważności⁵⁵. Na mocy zasady ogólnej skuteczności *ex tunc* stwierdzenia nieważności skutki tego aktu zostają co do zasady unicestwione z mocą wsteczną, chyba że Trybunał wskaże zgodnie z art. 264 akapit drugi TFUE, które skutki aktu, o którego nieważności orzekł, powinny być uważane za ostateczne.

55 — Zobacz podobnie postanowienia: SIR/Rada, T-142/11, EU:T:2011:333, pkt 22; Petroci/Rada, T-160/11, EU:T:2011:334, pkt 19; Afriqiyah Airways/Rada, T-436/11, EU:T:2012:10, pkt 15; Ayadi/Komisja, T-527/09, EU:T:2012:35, pkt 30; Rautenbach/Rada i Komisja, T-222/11, EU:T:2012:409, pkt 15.

84. Jak słusznie podnosi Komisja, z uwagi na swą moc wsteczną stwierdzenie przez Sąd nieważności decyzji z dnia 13 maja 2005 r. spowodowało odzyskanie mocy przez decyzję o przyznaniu spornej pomocy finansowej i przywrócenie sytuacji stron, w której znajdowały się w momencie wydania tej decyzji.

85. Wbrew temu, co stwierdził Sąd w pkt 34 zaskarżonego wyroku, okoliczność, że to stwierdzenie nieważności było uzasadnione niedochowaniem przez Komisję terminu przedawnienia, nie skutkuje ograniczeniem zakresu materialnego orzeczonej nieważności, która wywołuje skutki z mocą wsteczną. Co za tym idzie, przedstawiając sporną decyzję jako jedyną podstawę wierzytelności IPK, Sąd naruszył prawo.

86. Jednakże zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zarzuty skierowane przeciwko dodatkowym elementom uzasadnienia lub elementom uzasadnienia, które nie są konieczne do uzasadnienia sentencji, nie mogą skutkować stwierdzeniem nieważności decyzji Sądu i są przez to nieskuteczne⁵⁶.

87. W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że zawarte w pkt 34 wyroku uzasadnienie Sądu, które stanowi wyłącznie odpowiedź na zarzuty dotyczące złej wiary, ma charakter dodatkowy w stosunku do uzasadnienia przedstawionego w pkt 33. Jeśli chodzi o zawarte w pkt 41 zaskarżonego wyroku powołanie się na podstawę prawną rozpatrywanej wierzytelności głównej, okazuje się, iż nie jest ono koniecznym uzasadnieniem sentencji zaskarżonego wyroku w zakresie ustalenia terminu początkowego naliczania odsetek za zwłokę na dzień 15 kwietnia 2011 r.

88. W konsekwencji należy oddalić zarzut pierwszy jako bezskuteczny.

b) W przedmiocie zarzutu dotyczącego rozróżnienia między odsetkami wyrównawczymi i odsetkami za zwłokę

89. W zarzucie drugim odwołania Komisja podnosi, że zaskarżony wyrok nie wprowadza żadnego rozróżnienia pomiędzy odsetkami wyrównawczymi i odsetkami za zwłokę, choć zdaniem Komisji te dwie kategorie odsetek mają zdecydowanie różny charakter.

90. Zarzut ten nie wydaje mi się zasadny i co więcej, uważam, że należałoby skierować wobec zaskarżonego wyroku zarzut odwrotny, zarzucając mu wyróżnienie dwóch kategorii odsetek, podczas gdy, moim zdaniem, Sąd niesłusznie uznał za „wyrównawcze” odsetki narosłe przed wydaniem wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 r.

91. W okolicznościach niniejszej sprawy stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 13 maja 2005 r. w wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 r. spowodowało bowiem odzyskanie mocy przez decyzję o przyznaniu spornej pomocy finansowej i przywrócenie sytuacji stron, w której znajdowały się w momencie wydania tej decyzji.

92. W konsekwencji stwierdzenia nieważności ze skutkiem *ex tunc* Komisja była zobowiązana do zapłaty należności głównej, która była pewna, określona i wymagalna, a na którą składały się kwoty do zapłaty lub zwrotu na rzecz IPK. Od wierzytelności IPK narastały zatem odsetki za zwłokę, naliczane w przypadku kwoty do zapłaty od daty skargi złożonej przez IPK, a w odniesieniu do kwoty podlegającej zwrotowi – począwszy od jej zapłaty przez IPK na rzecz Komisji.

56 — Zobacz w szczególności wyroki: Ryanair/Komisja, C-287/12P, EU:C:2013:395, pkt 86 i przytoczone tam orzecznictwo; a także Dow Chemical/Komisja, C-179/12P, EU:C:2013:605, pkt 63, 76.

93. W tym kontekście uważam, że o ile w przypadku stwierdzenia nieważności decyzji o cofnięciu pomocy finansowej wypłata odsetek za zwłokę nie jest niczym innym niż działaniem niezbędnym w celu wykonania wyroku stwierdzającego nieważność w rozumieniu art. 266 akapit pierwszy TFUE, o tyle natomiast przyznanie odsetek wyrównawczych wykracza poza ramy prawne środka wykonania wyroku i wchodzi w zakres stosowania art. 266 akapit drugi TFUE, który odsyła do przepisów ogólnych regulujących odpowiedzialność pozaumowną Unii. Natomiast mimo tego, że Sąd stwierdził, iż Komisja uznała wierzycelność główną i wierzycelność z tytułu odsetek wyrównawczych, a także odsetki za zwłokę naliczane od dnia 15 kwietnia 2011 r., z zaskarżonego wyroku nie wynika, aby w spornej decyzji instytucja ta uznała swoją odpowiedzialność i uznała prawo IPK do odszkodowania.

94. W tych okolicznościach uważam, że jedyny zarzut, jaki można stawiać Sądowi, to ten, iż nie przywrócił on odsetkom narosłym przed wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2011 r. ich prawdziwej kwalifikacji, bez poświęcania uwagi nazwie stosowanej przez Komisję. W konsekwencji zarzut oparty na braku rozróżnienia pomiędzy odsetkami wyrównawczymi i odsetkami za zwłokę musi zostać oddalony.

c) W przedmiocie zarzutu opartego na niewystarczającym i wewnętrznie sprzecznym uzasadnieniu

95. W trzecim zarzucie odwołania Komisja podnosi, że rozwiązanie przyjęte przez Sąd, jeśli chodzi o ryczałtowe powiększenie stopy odsetek wyrównawczych i termin początkowy naliczania odsetek za zwłokę, jest niewystarczająco uzasadnione.

96. Odpowiedź na ten zarzut może być dyskusyjna.

97. Zakres ciążącego na Sądzie obowiązku uzasadnienia należy oceniać w świetle treści i precyzyjności argumentów przedstawionych przed Sądem przez strony. W tym względzie należy przypomnieć, że Komisja podnosiła w przedstawionej przed Sądem odpowiedzi na skargę, iż podwyższenie głównej stopy refinansowej o dwa punkty nie było uzasadnione, ponieważ jest ono sprzeczne z orzecznictwem, prowadzi do wzbogacenia wierzyciela w złej wierze i było w konsekwencji niezgodne z zasadami sprawiedliwości i słuszności.

98. Tymczasem, jak wynika z pkt 34, 36, 37 i 38 zaskarżonego wyroku, Sąd zaznaczył, że podwyższenie to było zgodne z orzecznictwem tego sądu, że nie powinno zależeć od stopy rzeczywistej inflacji i że zostało zastosowane z troski o uniknięcie bezpodstawnego wzbogacenia, sprzecznego z ogólnymi zasadami prawa Unii.

99. Takie uzasadnienie odpowiada zatem punkt po punkcie na zarzuty sformułowane przez Komisję, w związku z czym jestem skłonny zaproponować oddalenie tego zarzutu.

100. Można jednak mieć zastrzeżenia do uznania, że uzasadnienie polegające na odniesieniu do jednego lub szeregu wcześniejszych orzeczeń, które same z kolei były pozbawione uzasadnienia, spełnia wymóg uzasadnienia. Należy bowiem stwierdzić, że wyroki, do których odniósł się Sąd, nie zawierają żadnego szczególnego wyjaśnienia na temat powodu, dla którego stopa odsetek za zwłokę została ustalona w wysokości stopy procentowej EBC dla głównych operacji refinansowych, powiększonej o dwa punkty.

101. W przypadku gdyby Trybunał wywiódł stąd niewystarczający charakter uzasadnienia, byłbym zmuszony zaproponować, aby w orzeczeniu uzupełnił uzasadnienie w celu oddalenia zarzutu.

102. Moim zdaniem ryczałtowy charakter odsetek za zwłokę wiąże się z ustaleniem jednolitej stopy odsetek. Wybór Sądu w odniesieniu do ustalenia tej stopy może być uzasadniony i zaaprobowany w zakresie, w jakim wydaje się odzwierciedlać średnią wysokość stóp ustawowych lub sądowych odsetek za zwłokę mających zastosowanie w państwach członkowskich. Zastanawiam się jednak, czy

nie byłyby bardziej zgodne z wymogami sprawiedliwości i pewności prawa, gdyby w przyszłości zrównać stopę odsetek za zwłokę od wierzytelności należnych od instytucji Unii ze stopą odsetek za zwłokę od wierzytelności, które przysługują im od dowolnych osób i która to stopa odpowiada, od czasu wejścia w życie rozporządzenia (WE, Euratom) nr 2342/2002 z dnia 23 grudnia 2002 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich, stopie stosowanej przez EBC dla głównych operacji refinansowych powiększonej o 3,5 punktu procentowego.

103. W każdym wypadku zarzut dotyczący uzasadnienia zaskarżonego wyroku powinien moim zdaniem zostać oddalony.

d) W przedmiocie zarzutu dotyczącego sposobu obliczenia odsetek

i) Obliczenie odsetek narosłych po ogłoszeniu wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 r.

104. Zarzut dotyczący odsetek za zwłokę narosłych po dniu 15 kwietnia 2011 r. został podniesiony w ramach zarzutu trzeciego, który skierowany jest jednocześnie przeciwko zasadzie ustanawiającej uprawnienie do pobierania tych odsetek jako takiej i terminowi początkowemu ich naliczania.

105. Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem właściwość Trybunału w ramach odwołania jest ograniczona do oceny rozstrzygnięcia prawnego przyjętego względem zarzutów omawianych w pierwszej instancji, wobec czego zarzut podniesiony po raz pierwszy na tym etapie należy uznać za niedopuszczalny⁵⁷.

106. W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że Komisja nie zakwestionowała przed Sądem uprawnienia IPK do pobierania odsetek za zwłokę oraz że sama przyznała na rozprawie, iż jest zobowiązana do zapłaty takich odsetek od dnia wydania wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 r.

107. Zarzuty dotyczące braku podstawy prawnej obowiązku zapłaty odsetek za zwłokę i naruszenia prawa, jakiego dopuszczono się w odniesieniu do określenia terminu początkowego naliczania odsetek, są zatem nowe i, co za tym idzie, niedopuszczalne.

ii) Obliczenie odsetek narosłych przed ogłoszeniem wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 r.

108. Argument ten jest przedstawiony – choć pod innym kątem – w ramach zarzutów pierwszego i piątego. Komisja twierdzi, że ustalając w sposób ryczałtowy stopę odsetek wyrównawczych w wysokości stopy równej stopie procentowej EBC dla głównych operacji refinansowych dla odnośnego okresu powiększonej o dwa punkty, Sąd z jednej strony nie uwzględnił orzecznictwa Trybunału, zgodnie z którym odsetki te służą zrekompensowaniu inflacji, a z drugiej strony naruszył zasady mające zastosowanie w zakresie bezpodstawnego wzbogacenia.

109. Z przyczyn przedstawionych powyżej uważam, że odsetki narosłe przed wydaniem wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 r. zostały nieprawidłowo uznane za wyrównawcze, podczas gdy chodziło o odsetki za zwłokę.

110. Zarzut oparty na braku uwzględnienia orzecznictwa Trybunału, zgodnie z którym odsetki wyrównawcze służą zrekompensowaniu inflacji, jest zatem bezskuteczny.

57 — Ibidem, pkt 82.

111. Zarzut oparty na naruszeniu zasady ogólnej zabraniającej bezpodstawnego wzbogacenia nie wydaje mi się zasadny.

112. Po pierwsze – jak już wcześniej wskazano – uważam, że uprawnienie do pobierania odsetek za zwłokę wynika bezpośrednio z obowiązku przywrócenia stanu pierwotnego, wynikającego ze stwierdzenia nieważności, i nie znajduje swej podstawy w bezpodstawnym wzbogaceniu.

113. Po drugie, zakładając, że zasada zakazu bezpodstawnego wzbogacenia mogłaby złagodzić automatyczny charakter uprawnienia do pobierania odsetek za zwłokę, myślę, że Komisja nie wykazała, iż stopa odsetek ustalona przez Sąd przekraczała rzeczywiste zubożenie IPK i rzeczywiste wzbogacenie się Komisji. Jak już to omówiłem, odsetki należne od Komisji są bez wątpienia odsetkami za zwłokę i nie stanowią rekompensaty za utratę wartości wierzytelności spowodowaną inflacją, lecz stanowią ryczałtowe odszkodowanie za brak możliwości korzystania ze środków objętych wierzytelnością. Nie widzę również powodów, dla których powinno się wziąć pod uwagę stopy procentowe odsetek pobieranych od kwot grzywnien zapłaconych tymczasowo.

114. Proponuję zatem oddalić ten zarzut.

iii) W przedmiocie zarzutu dotyczącego kapitalizacji odsetek

115. Za pomocą tego przedstawionego w trzecim zarzucie argumentu Komisja podnosi, że w zaskarżonym wyroku dokonano kapitalizacji odsetek, określając bieżące odsetki za zwłokę do dnia całkowitej spłaty na podstawie głównej kwoty wierzytelności wraz z odsetkami wyrównawczymi naliczonymi przed dniem ogłoszenia wyroku.

116. Jak już wspomniałem, uważam, że odsetki należne od Komisji mają charakter odsetek za zwłokę, niezależnie od tego, czy narastają po wydaniu wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 r., czy też przed nim.

117. Odsetki te nie stanowią zatem dodatkowego odszkodowania, które sumuje się z wierzytelnością główną i rodzi, samo w sobie, odsetki. Kapitalizacja odsetek narosłych przed dniem 15 kwietnia 2011 r., dokonana przez Sąd z uwagi na ich charakter rzekomo wyrównawczy, wydaje mi się zatem błędna pod względem prawnym.

118. Należy jednak zastanowić się, czy odsetki za zwłokę nie mogą być kapitalizowane. W tym względzie wątpię w zasadność twierdzenia, zgodnie z którym kapitalizacja odsetek za zwłokę nie może być co do zasady dozwolona⁵⁸. Zgodnie z zasadami ogólnymi, wspólnymi dla systemów prawnych państw członkowskich, większość systemów dopuszcza, choć pewnością w oparciu o bardzo zróżnicowane metody, kapitalizację odsetek pod warunkiem złożenia takiego wniosku⁵⁹.

119. Zastanawiam się, czy sąd Unii nie powinien dysponować swobodnym uznaniem w tej dziedzinie i posiadać uprawnienia do orzeczenia kapitalizacji odsetek za zwłokę w przypadkach, kiedy byłoby to zgodne z zasadą słuszności.

120. Tymczasem w niniejszej sprawie nie stwierdzam istnienia żadnych szczególnych okoliczności uzasadniających kapitalizację odsetek na rzecz IPK.

121. Zarzut ten wydaje mi się zatem zasadny.

58 — Zobacz pkt 42 zaskarżonego wyroku.

59 — Zobacz: Komisja Europejskiego Prawa Umów, „*Capitalisation des intérêts*”, *Principes du droit européen du contrat*, vol. 2, Société de législation comparée, Paris 2003, s. 583–587.

122. Zgodnie z art. 61 statutu Trybunału Sprawiedliwości „[j]eśli odwołanie jest zasadne, Trybunał Sprawiedliwości uchyla orzeczenie Sądu” i „może on wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala, lub skierować sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd”.

123. Mamy zatem do czynienia z sytuacją, w której Trybunał może bez trudności wydać orzeczenie ostateczne, decydując, że odsetki za zwłokę powinny być obliczane na podstawie kwoty głównej wierzytelności.

IV – W przedmiocie kosztów

124. Zgodnie z art. 184 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem jeżeli odwołanie jest zasadne i Trybunał orzeka wyrokiem kończącym postępowanie w sprawie, Trybunał rozstrzyga o kosztach. Zgodnie z art. 138 § 1 tego regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Jednakże zgodnie z art. 138 § 3 w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań każdej ze stron Trybunał może orzec, że koszty zostaną podzielone albo że każda ze stron pokryje własne koszty.

125. W niniejszej sprawie, biorąc pod uwagę fakt, że obie strony uzyskały uwzględnienie żądań tylko częściowo, uważam, że stosowne jest rozstrzygnięcie, iż każda ze stron pokryje własne koszty związane z niniejszym postępowaniem odwoławczym.

V – Wnioski

126. W świetle tego, co przedstawiono powyżej, proponuję Trybunałowi:

- 1) uchylenie wyroku IPK International/Komisja (T-671/11, EU:T:2013:163), jednak jedynie w zakresie, w jakim nakazuje on określenie bieżących odsetek za zwłokę do dnia całkowitej zapłaty na podstawie kwoty głównej wierzytelności powiększonej o odsetki wcześniej naliczone;
- 2) określenie bieżących odsetek za zwłokę do dnia całkowitej zapłaty jedynie na podstawie kwoty głównej wierzytelności;
- 3) oddalenie skargi w pozostałym zakresie;
- 4) obciążenie każdej ze stron własnymi kosztami.